

LLEÓ XIV
AUDIÈNCIA GENERAL

Dimecres, 2 de setembre de 2026

Catequesi. Els documents del Concili Vaticà II.

IV. Constitució pastoral *Gaudium et spes* (GS 1-10).

1. L'Església en escolta al servei de món

Benvolguts germans i germanes, bon dia i benvinguts,

Amb l'encontre d'avui comencem a reflexionar sobre la constitució pastoral *Gaudium et spes*, amb la qual el Concili Vaticà II es va proposar aprofundir en un tema fonamental, és a dir, la relació de l'Església amb el món contemporani. Sant Joan XXIII, ja en el discurs d'inauguració de l'11 d'octubre de 1962, va voler mostrar el seu desacord amb els «profetes de calamitats», que «en el seu zel ardent [...] van dient que la nostra època, comparada amb les passades, ha anat empitjorant, i es comporten com si res no haguessin après de la història» (Discurs *Gaudet Mater Ecclesia*, 11 d'octubre de 1962, 4.2). A partir d'aquí sorgeix la reflexió que es va encomanar als Pares conciliars: «En l'estat actual dels esdeveniments humans, en què la humanitat sembla entrar en un nou ordre de coses, hauríem de veure més aviat els misteriosos plans de la Divina Providència, que es realitzen en temps successius mitjançant l'obra dels homes, i sovint més enllà de les seves expectatives, i que sàviament ho disposen tot, fins i tot els esdeveniments humans adversos, pel bé de l'Església» (*Gaudet Mater Ecclesia*, 4.4).

Tres anys després, la promulgació de la *Gaudium et spes* reconeixia en aquell discerniment un element essencial de la naturalesa de l'Església, i descrivia com a constitutiva la seva índole pastoral: d'aquí ve la definició de *constitució pastoral*. No es tracta d'optimisme ingenu, sinó d'una renovada fidelitat al misteri de Crist, que, amb la seva encarnació, elegeix compartir la nostra vida: Ell «calia que es fes en tot semblant als germans» (He 2,17; cf. 4,15) i es va carregar les conseqüències del pecat, morint «en rescate per tothom» (1Tm 2,6). Aquest fet de compartir amb la humanitat és el camí que Crist demana a l'Església; per això, la constitució conciliar *Gaudium et spes* s'inicia declarant que l'Església sent com a propis «el goig i l'esperança, el plor i l'angoixa de l'home contemporani, sobretot els dels pobres i de tota mena d'afligits» (GS 1).

És una participació que ens crida a sortir de qualsevol passivitat i indiferència davant els esdeveniments que es produeixen, davant la història i la vida de les persones, sobretot davant el canvi ràpid i profund que experimentem avui. No és possible restar com espectadors desinteressats, cal, en canvi, escoltar amb el cor, deixar-se interpel·lar, involucrar-se. Amb Crist i sostinguts per la força del seu Esperit, els creients són cridats a fer-se càrrec de les dificultats dels germans, sobretot d'aquells que es veuen oprimits per la injustícia, per la discriminació, per la violència. De fet, només a través de l'entrega i en el compromís és possible arribar a respostes adients, sempre sostingudes per la certesa que «els sofriments del món present no són res comparats amb la glòria que s'ha de revelar en nosaltres» (Rm 8,18).

En aquest sentit, la proximitat a la humanitat obre la porta a una lectura més profunda dels esdeveniments i de la Revelació mateixa i, en la mateixa perspectiva, *Gaudium et spes* reclama l'«obligació d'esbrinar els signes dels temps i d'interpretar-los a la llum de

l'Evangelí» (GS 4). Aquesta Constitució conciliar ha cridat, per tant, l'Església a un compromís de conversió, per a testimoniar que no es mou per «cap ambició terrenal», sinó que «pretén una sola cosa: continuar, sota la direcció de l'Esperit Paràclit, l'obra del mateix Crist, que vingué al món a donar testimoniatge de la veritat, a fi de salvar i no pas condemnar, servir i no pas ser servit» (GS 3).

No es tracta, de fet, d'una disposició simplement moral. El papa Francesc ens va recordar que per a l'Església «l'opció pels pobres és una categoria teològica abans que cultural, sociològica, política o filosòfica». «Som cridats a descobrir Crist en ells, a deixar-los la nostra veu en les seves causes, però també a ser amics, a escoltar-los, a interpretar-los i a recollir la misteriosa saviesa que Déu vol comunicar-nos a través d'ells» (Exhort. Ap. *Evangelii gaudium*, 198).

La participació cristiana ens compromet a assumir la realitat i també a desemascarar les contradiccions que caracteritzen la vida personal i social del món contemporani: per exemple, un progrés científic i tecnològic, que ofereix sempre noves possibilitats, però només a algunes persones i que no sempre l'ésser humà és capaç de posar «al seu servei»; o un coneixement més clar de les «lleis de la vida social», però acompanyat d'incerteses «sobre la direcció que li ha de donar»; o encara, una major disponibilitat d'«abundància de riqueses, de recursos i de potència econòmica», i desafortunadament, avui com en els temps del Concili, «una part immensa dels habitants del món encara sofreix els turments de la fam i de la misèria» (GS 4); o una consciència compartida que està en joc el futur del planeta i al mateix temps la incapacitat de renunciar al consum egoista i a la il·lusió que la guerra és una via eficaç per a construir la pau.

En una època marcada per canvis profunds, dels quals es deriven desequilibris preocupants, l'Església està cridada a servir l'ésser humà, escoltant i acollint els interrogants més profunds del seu cor i els anhels que l'habiten, assenyalant en Crist «la clau, el centre i el fi de tota la història humana» (GS 10). Per això, en l'Església, en tot nivell, en tota època ha de realitzar-se la *kénosis* misericordiosa de Crist, que essent «de condició divina, no es volgué guardar gelosament la seva igualtat amb Déu, sinó que es va fer no res: prengué la condició de servent [...] i es feu obedient fins a la mort, i una mort de creu» (Fl 2,6-8).

Estimats germans i germanes, que l'alegria i l'esperança —*gaudium et spes*— siguin els trets distintius d'una Església que anuncia i testimonia l'Evangelí acostant-se a les dones i als homes del nostre temps.